

ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ ЯКИМ ДОВЕДЕТЬСЯ ПРАЦЮВАТИ В УМОВАХ ВИСОКОГО РІВНЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Гусєв А.І.

*Інститут менеджменту та психології Університету менеджменту
освіти НАПН України*

Мета роботи – дати стислий огляд стану зарубіжного досвіду у сфері практичного навчання фахівців, чия діяльність передбачає роботу в умовах високого рівня невизначеності.

Теоретичне дослідження проблеми. Проблема розвитку толерантності до невизначеності (далі – ТН) у фахівців різного профілю цікавить західних дослідників вже досить тривалий час.

Так автори статті «Взаємовідносини між толерантністю до невизначеності та потребою у структуруванні курсу» [2] вказують на наявність значущої негативної кореляції між рівнем ТН та рівнем тривоги, та звертають увагу на той факт, що ТН може бути важливою змінною у навчанні, оскільки добра орієнтація студентів у неструктурованих елементах навчального курсу не тільки сприяє розвитку критичного мислення, але і привчає їх до складності оточуючого світу.

Слід зазначити, що питання набуття ТН активно дискутуються у зв'язку із спробами навчання студентів різних спеціальностей шляхам опанування невизначеністю. В подібних дослідженнях розглядаються як конкретні методики опанування невизначеністю, так і питання зміни теоретичних та методологічних підходів до навчання. Так у праці Уільяма Оуена та Роберта Свіні [4] здійснюється спроба оцінити вплив рівня невизначеності завдання та особистісного рівня ТН на якість виконання цього завдання, навчання в цілому та задоволення досягнутими результатами у студентів, які навчаються за спеціальність «Інформаційні технології». Автори зазначають, що контроль та регулювання ступеня невизначеності у завданнях можуть мати позитивний вплив на процес навчання. Визначення рівня ТН у студентів може сприяти правильному підбору творчих груп. Також висловлюється припущення, що контрольована зміна рівня невизначеності в учбових завданнях може сприяти підвищенню у студентів рівня ТН, чи засвоєнню ними індивідуальних стратегій подолання невизначеності.

В наукових працях фахівців з навчання медичного персоналу наголошується на вивченні впливу «континуума» ТН на прийняття медпрацівником правильного рішення в ситуації невизначеного діагнозу та

на напрацювання стратегії ефективної взаємодії персоналу у невизначених ситуаціях

Стаття Ненсі Хабер [3] присвячена опису нового типа підготовки керівників, в ході якого студенти в процесі складання та виконання класних проєктів мають можливість опанувати новий тип знань, які представляють багатий контекст для навчання ТН.

У матеріалах міжнародної конференції яка проходила у жовтні 2003 року в Каліфорнії (США) та була присвячена проблемам навчання способам управління невизначеністю, поряд з іншими, розміщена стаття Й. Л. Віссер [5] присвячена теоретичним та методологічним проблемам введення елементів невизначеності у навчальні програми. В ній авторка розмірковує не лише про змінення та переробку конкретних навчальних моделей та підходів, але і веде мову про зміну власне самої культури викладання з метою створення навчальної атмосфери, яка сприяла розвитку у студентів ТН.

У дослідженнях пов'язаних з практичними аспектами засвоєння невизначеності, відмічається складність та багатозначність феномену ТН та робляться спроби його категоризації та осмислення.

Так Филлип Дж. Клампітт та М. Лі Уільямс [1] відмічають, що ТН це «щось більше, ніж проста когнітивна та/або емоційна орієнтація». Автори перераховують також кілька базових положень, стосовно практичних аспектів опанування невизначеністю: 1) невизначеність є природною для оточуючого нас світу; 2) ТН є складним концептом вимірювання/виявлення якого можливе різними шляхами; 3) люди володіють різним рівнем ТН, що пов'язано з багатьма факторами; 4) зазвичай, але не завжди, люди прагнуть до зниження невизначеності; 5) люди знижують рівень невизначеності за допомогою евристики чи метода наближення, що у багатьох випадках є можливим, але не завжди призводить до бажаного результату.

Таким чином, ми можемо підсумувати результати дослідження зарубіжними вченими шляхів навчання фахівців, чия діяльність передбачає роботу в умовах високого рівня невизначеності:

- дискутуються питання перегляду концептуальних підходів до побудови усієї системи освіти, що викликано реаліями сучасного швидкоплинного світу в яком ТН є однією з головних властивостей особистості, що забезпечує її успішне функціонування;

- робляться спроби теоретичного осмислення взаємозв'язку ТН та характеру невизначеної ситуації, а також розробки практичних прийомів опанування / толерування невизначеності.

- розвиток ТН є важливим компонентом організації навчального процесу, який сприяє напрацюванню в учнів власних прийомів подолання невизначеності;

Література

1. Clampitt P. G. Managing organizational uncertainty : conceptualization and measurement [Електронний ресурс] / P. G. Clampitt, M. L. Williams. – Режим доступу : [http://www.google.com/search?q=cache:GY66GtUryU8J:www.imetacom.com/otherpubs/research/manorguncertain.pdf+1.%09MacDonald+A.+\(1970\).+Revised+scale+for+ambiguity+tolerance&hl=uk&ie=UTF-8&inlang=ru](http://www.google.com/search?q=cache:GY66GtUryU8J:www.imetacom.com/otherpubs/research/manorguncertain.pdf+1.%09MacDonald+A.+(1970).+Revised+scale+for+ambiguity+tolerance&hl=uk&ie=UTF-8&inlang=ru). – Назва з екрану.
2. DeRoma V. M. The relationship between tolerance for ambiguity and need for course structure / V. M. DeRoma, M. M. Kanetra, M. L. Kessler // Journal of Instructional Psychology. – 2003. – June.
3. Huber N. An experiential leadership approach for teaching tolerance for ambiguity / N. Huber // Journal of Education for Business. – 2003. – Sept.–Oct. – Vol. 79. – P. 52(4).
4. Owen W. Ambiguity tolerance, performance, learning, and satisfaction : a research direction / W. Owen, R. Sweeney // The Proceedings of ISECON. – San Antonio, 2002. – Vol. 19. – P. 242.
5. Visser M. “Inverted Commas” : a critical reflection on ambiguity in the context of HIV/AIDS [Електронний ресурс] / M. Visser. – Режим доступу : <http://www.learndev.org/ambiguity.html>. - Назва з екрану.